

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų mokiniam

11–12 klasės

Rajono (miesto) etapas

2019 m.

ATSAKYMAI

I UŽDUOTIS

1. Nosinė raidė žodyje *mąstymas* rašoma, nes jo pamatinio žodžio *mąstyti* balsis *ą* kaitaliojasi giminiškame žodyje su *į*, plg. *mįslė*. Atsakymai gali būti įvairūs, pvz., *trąša* (*tręšti*), *drąsa* (*drįsti*) ir t.t.
2. Atsakymai gali būti įvairūs, pvz., stilistiniais tikslais, siekiant parodyti kuriamų „meninių objektų“ masiškumą, standartiškumą; kuriant stilistines figūras; žodžiai *leninas*, *marksas*, kaip sovietinės ideologijos atributai (biustai, skulptūros etc.), yra bendriniai žodžiai.
3. Parodomieji įvardžiai: *šį, tas* (3x). *Tas*. Daiktavardžio.
4. Dalelytė. Abejojimas. Iš veiksmazodžio.
5. Atsakymai gali būti įvairūs: *paroda* ir *parodyti* (*parodo, parodė*), *darbas* ir *dirbti* (*dirba, dirbo*), *dvokas* ir *dvokti* (*dvokia, dvokė*).
6. Sukirčiuota atkrapa: *ař mąža pavyzdžių giliuose iš didinguose socialistinio meno aruoduose*; nekirčiuoti ilgieji skiemenys: *vy(z)-, -liuo-, -guo-, -nio, -no, -ruo-*.

II UŽDUOTIS

1. Simonas Daukantas, *Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių*. Romantizmas.
2. Gretinama Indijos klasikinė rašto, šventųjų tekstų kalba sanskritas ir lietuvių kalba. Sanskrito ir lietuvių kalbų lyginimas yra pagrįstas, nes sanskritas, kaip ir lietuvių kalba, priklauso indoeuropiečių kalbų grupei. Be to, istorinė lyginamoji kalbotyra jau XIX a. įrodė, kad tiek sanskritas, tiek lietuvių kalba yra išlaikiusios seniausios indoeuropiečių prokalbės bruožus. Tai jas išskiria iš kitų indoeuropiečių kalbų ir sieja tarpusavyje.
3. Tai žodis „valstybė“.
4. Aukštaičius.
5. Atsakymai gali būti įvairūs. Visų pirma, Daukantas yra vienas didžiųjų lituanistų. Jis buvo pirmasis autorius, apmąstęs lietuvių tautos ir valstybės istoriją lietuvių kalba: XIX a. lietuviškai sukūrė keletą istoriografinių veikalų, tapusių pamatiniais lietuvių pilietinės ir tautinės tapatybės tekstais. Pirmąjį lietuvišką Lietuvos istorijos veikalą *Darbai senovės lietuvių ir žemaičių* jis parašė dar baigdamas Vilniaus universitetą 1822 m. Šiame ir kituose darbuose jis pirmasis ėmė formuoti etninės lietuvių tautos, jos kultūros istorijos sampratą.

III UŽDUOTIS

1. Žiemgalių. Rytų baltų.
2. III prūsų katekizmas (*Enchiridionas*), XVI a. Šis katekizmas yra seniausias šaltinis, kur kirčiuojami baltų kalbų žodžiai.
3. Su Vakarų Europa buvo susirašinėjama lotyniškai, o su Rytų – senąją slavų kanceliarine (rusėnų) kalba.

4. Pagal nevienodą dvigarsio *an* (*am, em, en*) ir nosinio balsio *q* (ir *ę*) tarimą.
5. Rytų aukštaičių uteniškių patarmės atstovai. Ne.
6. Būtasys dažninis laikas. Žemaičių.

IV UŽDUOTIS

1. Pacituotas Biblijoje, Pradžios knygoje (Pr 4, 10–16) aprašytas pradinės žmonijos nuodėmės epizodas apie tai, kaip vyresnysis brolis Kainas, apimtas pavydo ir nenuolankumo dvasios, nužudo jaunesnįjį brolių Abelį. Interpretaciniai atsakymai gali būti įvairūs. Biblijoje mokoma apie pradines, prigimtines žmonijos nuodėmes, dėl kurių žmonijai teko patirti kančias ir bausmes: Senajame Testamente galima išskirti keturis pirminius nuodėmės epizodus: Adomo ir Ievos nuodėmė ir išvargimas iš žemiškojo Rojaus; Kaino nuodėmė; didelis žmonių nedorumas, sukėlęs Tvaną; visuotinė puikybė, kurią simbolizuoja Babelio bokštas.
2. Džordžo Gordono Bairono misterija „Kainas“. Kūrinyje Kainas laikomas ne nusikaltėliu, bet laisvu maištininku, sukilusiu prieš Kūrėjo tironiškumą.
3. Adomas Mickevičius.

V UŽDUOTIS

1. Jonas Basanavičius.
2. Antanas Juška.
3. Gotfrydas Ostermejeris.
4. Baltramiejus Vilentas.

VI UŽDUOTIS

Autorius	Laikotarpis	Svarbiausias kūrinys	Kūrinio žanras	Kūrinio kalba
1. Abraomas Kulvietis	Renesansas	<i>Tikėjimo išpažinimas</i>	Laiškas; tikėjimo išpažinimas (konfesija)	Lotynų
2. Maironis	Romantizmas	<i>Pavasario balsai</i>	Lyrika (poezijos rinkinys)	Lietuvių
3. Johanas Volfgangas Gėtė	Apšvieta	<i>Faustas</i>	Poema	Vokiečių

VII UŽDUOTIS

1. A. R. Granauskas
B. Jaučio aukojimas
2. A. J. Grušas
B. Barbora Radvilaitė
3. A. M. Daukša
B. *Postilės* „Prakalba į malonųjį skaitytoją“

VIII UŽDUOTIS

1. Jos visos kilo iš krikščioniškos kilmės vardų (ar jų variantų) ir visos yra priesaginės pavardės.
2. *Ivanauskas* ir *Jonaitis* (*Ivanas, Jonas*), *Povilaitis* ir *Pauliukonis* (*Povilas, Paulius*).
3. Atsakymai gali būti įvairūs: *Augustinaitis* ir *Gustaitis*, *Juozapaitis* ir *Juozaitis*,
Martynonis ir *Marčiulynas*, *Steponavičius* ir *Stepukonis*. Pavardžių porų pamatai yra (krikščioniškos kilmės) vardas ir jo trumpinys (žr. *Augustas* – *Gustas*, *Juozapas* – *Juozas*, *Martynas* – *Marčius*, *Steponas* – *Stepas*).
4. Atsakymai gali būti įvairūs: *Andreikevičius*: *Andreika*, *Marčiulynas*: *Marčiulis*, *Pauliukonis*: *Pauliukas*, *Stepukonis*: *Stepukas*.